

บทคัดย่อ

ความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเห็นได้ว่านิติบุคคลเป็นส่วนหนึ่งของการก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม แม้มีการลงโทษนิติบุคคลที่กระทำความผิดแล้ว แต่นิติบุคคลไม่กลัวหรือเข็ดหลาบจากการได้รับโทษ เพราะ การลงโทษนิติบุคคลตามกฎหมายอาญาของไทยมีข้อจำกัดเรื่องสภาพบังคับทางอาญาที่เปิดช่องให้ลงโทษได้เพียงโทษปรับและโทษริบทรัพย์สินเท่านั้นซึ่งไม่เพียงพอที่จะยับยั้งไม่ให้นิติบุคคลกระทำความผิดอาญาต่อสิ่งแวดล้อมได้ นิติบุคคลกระทำการอันเป็นการทำลายสิ่งแวดล้อมซึ่งฝ่าฝืนกฎหมายและยอมที่จะรับโทษปรับหรือโทษริบทรัพย์สินมากกว่าปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนิติบุคคล หรือกลัวไม่กระทำความผิดนั้น มาตรการการลงโทษทางอาญาแก่นิติบุคคลที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยจึงยังไม่เพียงพอ ทำให้การบังคับใช้ขาดประสิทธิภาพ

ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงได้ศึกษาถึงมาตรการลงโทษทางอาญาและมาตรการอื่นที่ไม่ใช่การลงโทษทั้งในประเทศไทยและในต่างประเทศ เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาคอนจำกัดของมาตรการลงโทษทางอาญาแก่นิติบุคคลที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมซึ่งมีข้อจำกัดเรื่องสภาพบังคับทางอาญาเปิดช่องให้ลงโทษนิติบุคคลได้เพียงโทษปรับและโทษริบทรัพย์สินเท่านั้น ซึ่งโทษทั้งสองประเภทยังไม่อาจป้องปรามและยับยั้งการกระทำความผิดต่อสิ่งแวดล้อมของนิติบุคคลได้มีประสิทธิภาพ

ในต่างประเทศ มีการลงโทษปรับนิติบุคคลโดยกำหนดให้นิติบุคคลรับโทษปรับสูงไม่เกิน 5 เท่าของโทษปรับสำหรับบุคคลธรรมดาในความผิดฐานเดียวกัน ซึ่งการกำหนดให้นิติบุคคลต้องรับโทษสูงกว่าเพราะนิติบุคคลมีฐานะทางการเงินที่มั่นคง การลงโทษจะบรรลुวัตถุประสงค์ทางอาญาได้จะต้องเป็นโทษที่ทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับผลร้าย การลงโทษให้นิติบุคคลได้รับผลกระทบทางการเงินจึงเป็นการป้องปรามและยับยั้งมิให้นิติบุคคลกระทำความผิดได้ ส่วนโทษริบทรัพย์สิน มีการนำระบบการริบทรัพย์สินตามมูลค่า (value – based confiscation) มาใช้ในการริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเพื่อแก้ไขปัญหากลักเลียงทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดโดยการจำหน่าย จ่าย โอน ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดหรือริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดให้หมดสิ้นไป

นอกจากนี้ยังมีมาตรการอื่นที่ไม่ใช่การลงโทษที่สามารถนำมาปรับใช้กับนิติบุคคลที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมได้ ได้แก่ มาตรการคุมประพฤตินิติบุคคล ซึ่งมีกลไกที่ทำให้นิติบุคคลปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการกระทำความผิดทางอาญาได้ เช่น การให้นิติบุคคลทำงาน

บริการสังคม จัดทำโครงการที่มีประโยชน์ต่อสังคม จัดโครงการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม หรือ การให้นิติบุคคลบริจาคเงินให้กับองค์กรที่ต้องการ หรือการกำหนดให้มีการจัดโครงสร้างในการบริหารนิติบุคคลใหม่ เพื่อปรับนโยบายและแนวคิดในการดำเนินกิจการของนิติบุคคล เป็นต้น รวมทั้งมาตรการห้ามออกเช็ค อันเป็นมาตรการทางอาญาที่ใช้แก่นิติบุคคลตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสซึ่งมาตรการนี้ส่งผลกระทบต่อการดำเนินกิจการของนิติบุคคลอย่างมาก

จากการศึกษาวิเคราะห์มาตรการลงโทษทางอาญาและมาตรการอื่นที่ไม่ใช่การลงโทษของทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ จึงได้แนวทางการลงโทษทางอาญาแก่นิติบุคคลที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม โดยเสนอขอให้แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาเพื่อให้บังคับกับนิติบุคคลที่กระทำความผิดอาญาได้เป็นการทั่วไปและให้ใช้บังคับได้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมซึ่งมีจำนวนมาก ดังนี้ 1. กำหนดอัตราโทษปรับของนิติบุคคลให้สูงกว่าบุคคลธรรมดาไม่เกิน 5 เท่าในความผิดฐานเดียวกัน 2. เพิ่มเติมมาตรการให้ศาลใช้ดุลพินิจเปลี่ยนโทษจำคุกที่จะลงแก่นิติบุคคลเป็นการใช้มาตรการคุมประพฤตินิติบุคคล 3. เพิ่มเติมมาตรการห้ามมิให้ออกเช็คซึ่งมาตรการดังกล่าวสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และทฤษฎีการลงโทษทางอาญาอันเป็นการป้องปรามและยับยั้งการกระทำความผิดทางอาญาต่อสิ่งแวดล้อมของนิติบุคคลได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

Abstract

It is obvious that the damage happening to the environment nowadays are partially causing by juristic persons. Even though there are punishments being inflicted upon the juristic person causing the damage, still, most juristic persons do not fear or care to stop causing such damage after being punished. Due to the fact that the penalty imposed on juristic person under the Thai Penal Code is limited by the enforceability which allows the punishments for juristic persons to be only a fine or assets confiscation. Such punishments are inadequate to make the juristic person stop committing such crimes to the environment. Instead, the juristic persons continue causing damage to the environment which is illegal and willing to pay the fine or having assets confiscation for such crimes more than changing their behavior or being fear of committing crimes. Therefore, the criminal penalties in Thailand imposed on juristic person committing crime against the environment are still insufficient which result in inefficient enforceability.

This thesis includes the studies on the criminal punishment measures and other measures which are not criminal punishment, both in Thailand and in other countries, in order to find a course of solution to solve the limitation of the criminal punishments for juristic person causing damage to the environment which is the criminal enforceability that allows the punishments for juristic person to be only fine or assets confiscation. As a result, such punishments have not been able to protect and prevent the committing of crime against the environment by juristic person.

In other countries, the fine imposed on juristic person could be set not more than 5 times higher than that of natural persons for the same crime. Setting a higher punishment for juristic person was based on the fact that juristic persons are more financially stable. In order for any punishments to serve its purpose, such punishments must have a negative result to the person committing the crimes. Therefore, punishments that effect juristic person financially could be the way to prevent or deter the juristic person from committing such crimes. For confiscation, the system of

value-based confiscation has been applied in order to prevent the problem of the avoidance of confiscation of assets received from crimes by selling, distributing or transferring such assets, or quickly use up such assets.

In addition, there are other measures, which is not a criminal punishments, that could be applied to juristic person causing damage to the environment such as, corporate probation which has a system that could make juristic persons change their crime doing conducts, for example, doing community services, projects which are beneficial to the community, projects for environment rehabilitation or making donations to the needed organizations or arrange for the corporate management restructure in order to adjust the policy and business concept of the juristic person, including prohibit the issuing of checks which is the criminal punishment applied in French Penal Code, such measure has a greatly impact on the business activities of juristic persons.

Based on the analysis of the criminal punishment measures and other measures which are not criminal punishment both in Thailand and in other countries, the guideline for criminal punishment measures for juristic person causing the damage to the environment may be concluded by proposing the amendment to made to the Penal Code in order to enforce upon the juristic person committing crimes in general and crimes under other many environmental laws. The proposed amendments include 1. Setting the fine for juristic person higher than for individual not more than 5 times for the same crime, 2. Adding to the punishments, the Court's discretion to change the imprisonment penalty for juristic person to corporate probation, 3. Prohibit the issuing of checks which the said measures are in accordance with purpose of and theory of crime punishment which is to protect and prevent the committing of crimes against the environment by juristic person more efficiently.